

nind de la constatarea că fenomenul postpunerii articolului, firească față de caracterul accentuat demonstrativ al limbilor băștinașe din Caucaz,¹ nu e nici vechiu indo-european, nici uralo-altaic, d. Lewy conchide că el ar fi „altbalkanisch“ și-l explică prin aceea că Bulgarii locuiesc într-o regiune unde au locuit odinioară Brigii, adică Frigienii: de la rudele acestea ale Armenilor au Bulgarii postpunerea articolului.

Ea n'ar fi, deci, un împrumut „armean“ propriu-zis, direct, de la Armenii stabiliți în Bulgaria — cum susțineă Brugmann, — ci o moștenire din vechime: d. Lewy e de acord. Numai cât, transmitătorii acestei moșteniri ar fi, după d-sa, exclusiv Brigii, pe când, după părerea lui Kopitar și Miklosich, — pe care, lărgind-o, ni-o însușim, — fenomenul ar aparține, originar, *întregului grup iliro-traco-frigian, adică autohton-balcanic*².

V. Bogrea.

III.

O problemă semantică.

În vechea-românească, *genunchiu* aveă, pe lângă înțelesul obișnuit al lat. *genu*, accepțiunea de „trib, seminție“ a lat. *genus*.

Lexicografii noștri au grijă să deosebească această accepțiune arhaică, atribuind-o unei influențe cărturărești: vsl. *kolěno*, „genu“ și „genus“.

E, totuși, o întrebare, dacă despicarea aceasta a cuvântului *genunchiu* în două părți, din care numai una ar putea fi privită ca organic dezvoltată din etymon, nu are în ea nimic artificial și arbitrar. Vorbim, firește, din punctul de vedere etimologic, științific, iar nu din cel tehnic, practic.

Într'un articol din „Classical Philology“ pe 1920 (vol. XV p. 199), intitulat: *Genu, Genus*, Ch. I. Adamec caută să stabilească o legătură de filiație între cele două cuvinte, pe temeiul mnului Homeric I, 115 sqq., din care rezultă că poziția în *genunchi* a parturientei eră răspândită în vechea Grecie.

Plecând de la un articol al său, anterior, din „Revue Celtique“ pe 1917-9 (t. XXXVII, p. 667), în care arătase că irl. *glún*,

¹ Pentru posibilitatea unui influențe a idiomelor cauziene asupra toharice, v. Hermann, *l. c.*, p. 309.

² V. despre ei, în genere: H. Hirt, *Die Indogermanen*, ad loc., iar, în special, despre Traci, — pe lângă cartea clasică a lui Tomaschek (*Die alten Thraker*, 1893-4), — : Dr. Gawril I. Kazarow, *Beiträge zur Kulturgeschichte der Traker*, Sarajevo 1916, și G. Seure, *Connaîtrions-nous, enfin, un texte en langue thrace?* (extras din „Revue des Études anciennes“, XXII [1920], pp. 1-21).

„genou“, înseamnă în epoca modernă: „génération“ și-l explicase din sensul primitiv de „angle, coude“, constatat și pentru lat. *genu*, F. Loth arată, pe de altă parte, într'o comunicare la „Académie des Inscriptions et Belles-Lettres“ din Paris (v. *Comptes rendus*, 1921, p. 350), că fenomenul (existent și la Asiro-Babilonieni, unde *birku* = 'genou' și 'pénis') e susceptibil de o explicație mai plauzibilă: după un obicei atestat în Vechiul Testament (v. mai jos), „bărbatul primea pe genunchii săi pe femeia sa în durerile facerii, recunoscând astfel copilul ce avea să se nască din ea. Mai târziu, simplul fapt, din partea tatălui, legal sau adoptiv, de a așeza copilul pe genunchii săi echivala cu recunoașterea sau adopțiunea. Acest obicei e constatat la vechii Germani: el simbolizează la dânșii legitimarea sau adopțiunea. La vechii Irlandezi trebuie să fi fost la fel“ (p. 351).

În sfârșit, „Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung“ din 1922 (vol. 50, p. 152 sqq.) publică, sub titlul: „*Knie und Geburt — genu und genus*“, un articol postum al filologului maghiar Siegmund Simonyi, comunicat de H. Schuchardt, — articol, în care, pe baza unor anumite texte din Sf. Scriptură, se ajunge la un rezultat asemănător. Cutare pasagiu (Mos., II, 1, 16) vorbește de ordinul lui Faraon cătră moașe de a ucide băieții, „când vor vedeă pe Evreice pe cele două pietre“, adică: stând cu genunchii sprijiniți pe ele pentru a naște (poziția obstetricală cunoscută la Egipteni). Alte pasagii, ca: „Habeo famulam: ingredere ad illam, ut pariat *super genua mea*“ (Rahela cătră Iacob, în Mos., I, 30, 3), sau: „Quare egressus ex utero non statim perii? Quare *excertus genibus?* Cur lactatus uberibus?“ (Hiob, 3, 12), etc., arată, fără putință de contestare, rostul *genunchilor* (materni sau paterni: Mos., I, 50, 23) în materie de generație.

Și, nu fără cuvânt, legând pe *genu* de *gigno* (*erknieen* = *gebären*), Simonyi crede că poate merge mai departe, presupunând că și gr. γυνή, „femeie“ (lat. *genetrix*), ar avea aceeași origine (p. 153 sq.)

Din toate acestea reținem că sensul de „generație“ al lui *genunchiu* derivă, în ultima analiză, din anume condiții de fapt care nu sânt particulare lumii slave, ci mult mai vechi și mai întinse.

Și mai reținem epidemia subită a preocupării de această

totuși independent unii de alții și, în orice caz, ignorându-se reciproc.

V. Bogrea.

IV.

Din toponimia românească.

Abrud.

Pentru originea acestui nume, de care s'a ocupat pe larg d. Drăganu în revista de față (I, 129 sqq.), ar fi, totuși, de luat în seamă și turc.-pers. (deci cuman?) *abroud*, *ebroud*, „hyacinthe (fleur)“ (Kieffer-Bianchi, I, 728), adică: „jacinthe, zambila, hyacinthus orientalis“ (Panțu, 335), cum și acel ung. *abrud* (*jü*), „Gürtel (kraut), sieb[enbürgisch]“, din care Miklosich (*Über die Mundarten u. Wanderungen d. Ziegenuer Europa's*, X, în „Denkschr. d. Wien. Akad.“, XXX, 433) derivă pe țig. *abruditikon* (*iar*)¹.

Caransebeș.

Asupra finalului - *sebeș* (vechiu: *șebeș*) nu există îndoială: identitatea lui cu ung. *sebes*, „răpede, iute“, e pentru toți evidentă.

Nu tot așa stă lucrul, însă, cu partea întâia: căci puțini pot crede, ca dd. Ghidiu și Bălan, în „fostul opid“ *Căran* (*Monografia orașului Caransebeș*, p. 2).

Soluția problemei trebuie căutată în forma arhaică a numelui: *Cavaransebeș* (N. Iorga, *Scrisori și inscr. ardelene și maramureșene*, I, 45), *Căvărănebeș* (Idem, *Documente nouă relative la Petru Șchiopul și Mihaiu-Viteazul*, p. 30; în catagrafia financiară a Ardealului, orânduită de Mihaiu imediat după cucerire), „orașu *Căvăran Șebeșului*“ (în Predoslavia Paliei de la Orăștie; v. Bianu-Hodoș, *Bibliografia românească veche*, I, 95).

Această formă singură, care se păstrează și azi în numele satului vecin *Căvăran*, exclude un etymon turanic de felul lui

¹) Pentru *Deva*, cf. n. femeiesc vr. *Deva*, *Devă* (Archiva Istorică, I, 89), sl. *Děva*, *Děvana*, „die Göttin des Frühlings und der Fruchtbarkeit“ (Krek, *Slav. Literaturgesch.* 2, p. 403) = bulg. *děva*, „Jungfrau“ (și n. de persoană: *Děva*; v. Weigand, *Jahresb.* XXVI, XXIX, p. 161).

Tot astfel, pentru *Bihor* (cf. *Biharea*) explicat de obicei din *Vifor*, dar nesigur (v. O. Densusianu, *Graul din Țara Hațegului*), ar fi de gândit și la arhaicul *bihor* = bivoli: „*bihori* = biholi, bivoli“, într'un act din 1659 (N. Iorga, *Studii și documente*, VI, 86).

Și cu privire la numele *Crișului*, explicat ca „răul aurifer“ (Kisch), se poate menționa un apelativ: *criș*, „tină, murdărie pe piele“ (Codin, *Orașul de aurifer din Mureș*, p. 20).